

چکیده پژوهش

این مطالعه به صورت مقطعی در شهرستان قروه در سال ۱۳۷۷ با عنوان بررسی عملکرد خانه‌های بهداشت و مراکز بهداشتی درمانی روستایی از دیدگاه دریافت کنندگان خدمات انجام شده است.

هدف اصلی از انجام این پژوهش، بررسی عملکرد واحدهای ارائه‌دهنده خدمات بهداشتی در روستا و تعیین میزان رضایتمندی دریافت کنندگان این خدمات است.

حجم نمونه با توجه به ۸۰٪ موارد بسیار راضی و راضی در مطالعه اولیه (*PILOT STUDY*) و با توجه به اطمینان ۹۵٪ و خطای ۰/۰۵ و همچنین احتمال اینکه دسترسی به ۰/۰۵ نمونه‌ها میسر نگردد، ۲۷۵ نفر محاسبه گردید.

جامعه مورد مطالعه در این پژوهش، دریافت کنندگان خدمات (که عمدتاً زنان ساکن در روستای محل استقرار خانه‌بهداشت هستند) می‌باشند که لااقل یک فرزند کمتر از ۲۴ ماهه دارند، تحت پوشش خانه‌های بهداشتی هستند که دارای یک بهورز زن و یک بهورز مرد می‌باشند. این بهورزان در روستای محل استقرار خانه‌بهداشت هر دو ساکن و یا هر دو غیر ساکن و یا یکی از آن دو ساکن می‌باشد.

جمع‌آوری داده از طریق مصاحبه با استفاده از پرسشنامه و مراجعه به منازل افراد مورد مطالعه، صورت پذیرفت و داده‌ها از طریق نرم‌افزار *SPSS* مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

خلاصه‌ای از نتایج به دست آمده به شرح زیر می‌باشد:

* از ۲۵۷ زن مورد مطالعه که ۱۳۶ نفر (۵۳٪) آنها بیسواد و ۱۰۶ نفر (۴۱٪) تحصیلات ابتدایی و ۱۵ نفر (۶٪) تحصیلات راهنمایی و ۶ نفر (۲٪) تحصیلات دبیرستانی و بالاتر دارند. سن افراد مورد مطالعه از ۱۵ الی ۴۹ سال می‌باشد. ۶۹

نفر (۲۷٪) آنها به جز خانه‌داری شغل دیگری مانند فرش‌بافی، کشاورزی و یا آموزگاری دارند.

* تنها ۱۳۹ نفر (۵۴٪) از افراد مورد مطالعه از ساعت کار خانه‌بهداشت اطلاع درستی داشتند که این ساعت کار، ۸-۱۲ و ۱۴-۱۸ می‌باشد، در عین حال ۲۳۶ نفر (۹۲٪) از ساعت کار خانه‌بهداشت اظهار رضایت نمودند.

* در مورد جلب مشارکت، ۱۶۱ نفر (۶۳٪) اظهار داشتند که تاکنون در مورد مسائل بهداشتی از آنان نظرخواهی نشده است.

* در مورد انجام مراقبتها، ۱۵۹ نفر (۶۳٪) از مراقبت بارداری، ۹۴ نفر (۳۷٪) از مراقبت اطفال، ۱۷۰ نفر (۷۱٪) از مراقبت تنظیم خانواده، ۵۰ نفر (۲۱٪) از درمان بیماریها و ۹۰ نفر (۳۵٪) از آموزش بهداشت اظهار داشتند که بهورز زن بیشتر در ارائه مراقبتها نقش داشته است. در مقابل ۲۰۳ نفر در مورد مراقبت بارداری، ۹۶ نفر (۳۸٪) از مراقبت اطفال، ۲۰۷ نفر (۸۶٪) از مراقبت تنظیم خانواده، ۶۴ نفر (۲۷٪) از درمان بیماریها و ۱۱۵ نفر (۴۵٪) از آموزش بهداشت ترجیح می‌دهند که بهورز زن به آنان ارائه خدمت نماید.

* در مورد رضایتمندی از خدمات و مراقبتهای خانه‌بهداشت اغلب افراد مورد مطالعه اظهار رضایت نموده‌اند. به طوری که در مورد دسترسی به بهورزان ۲۳۲ نفر (۹۶٪) به نحوی اظهار رضایت کرده‌اند (موارد راضی و بسیار راضی)، در مورد مراقبت بارداری ۲۴۹ نفر (۹۷٪)، در مورد مراقبت اطفال ۲۴۸ نفر (۹۷٪)، در مورد مراقبت تنظیم خانواده ۲۳۷ نفر (۹۸٪)، در مورد درمان بیماریها توسط بهورزان ۲۱۷ نفر (۹۳٪) و در مورد آموزش بهداشت ۲۴۰ نفر (۹۳٪) اظهار رضایت نموده‌اند.

* در میان ۱۶ خانه بهداشت، از ۲۵ امتیاز در نظر گرفته شده برای ۵ مراقبت بارداری، اطفال، تنظیم خانواده، درمان بیماریها و آموزش بهداشت، بیشترین امتیاز

مربوط به خانه بهداشت قصلان و با ۲۵ امتیاز و کمترین امتیاز مربوط به خانه بهداشت اوریه با امتیاز می باشد.

* در مورد رابطه ویژگیهای دموگرافیک دریافت کنندگان خدمات و میانگین رضایت از خانه بهداشت، داده‌های پژوهش نشان دادند که در مورد سن دریافت کنندگان رابطه‌ای با میانگین مراقبتها ندارد. در مورد سواد و مراقبتها رابطه وجود ندارد. اما سواد دریافت کنندگان خدمات و میانگین کلی از بهورز زن رابطه وجود دارد. ($P=0/002$). بین اشتغال اقتصادی و مراقبتهای بارداری، اطفال، درمان بیماریها و رضایت کلی از بهورز مرد رابطه وجود ندارد. اما بین اشتغال اقتصادی و مراقبتهای تنظیم خانواده و آموزش بهداشت و رضایت کلی از بهورز زن رابطه وجود دارد ($P=0/002$).

* در مورد رابطه ویژگیهای دموگرافیک بهورزان و رضایت از مراقبتها و خدمات خانه بهداشت این نتایج به دست آمد:
بین سواد بهورزان و مراقبت بارداری، درمان بیماریها آموزش بهداشت رابطه وجود ندارد. اما بین سواد بهورزان و مراقبتهای اطفال، تنظیم خانواده و میانگین رضایت کلی از بهورزان رابطه وجود دارد ($P<0/05$).

بین سابقه کار بهورزان و مراقبتهای پنجگانه رابطه وجود دارد ($P<0/05$). اما بین سابقه کار بهورزان و میانگین رضایت کلی از بهورزان رابطه وجود ندارد. بین بومی بودن بهورزان و میانگین رضایت از مراقبتهای پنجگانه و رضایت کلی از بهورز مرد رابطه وجود دارد ($P<0/05$). بین بومی بودن و رضایت کلی از بهورز زن رابطه وجود ندارد. بین ساکن بودن بهورزان و میانگین رضایت از مراقبتهای بارداری و رضایت کلی از بهورزان (زن و مرد) رابطه وجود ندارد. اما بین نوع سکونت و مراقبتهای اطفال، تنظیم خانواده، نحوه درمان بیماریها و آموزش بهداشت رابطه وجود دارد. ($P<0/05$).

* بین میانگین رضایت از مراقبتها در خانه‌های بهداشت مختلف رابطه معنی‌دار وجود دارد. ($P < 0/05$).

در مورد خدمات مراکز بهداشتی درمانی این نتایج به دست آمد:

* در مورد برنامه بازدید سیاری پزشک از خانه بهداشت ۷۲ نفر (۴۵٪) اظهار بی‌اطلاعی کردند و ۸ نفر (۵٪) اظهار داشتند که پزشک برنامه سیاری منظمی ندارد.

* در مورد برخورداری از خدمات پزشکی، مامایی و دندانپزشکی، ۱۹۶ نفر (۷۶٪) اظهار نمودند که تحت معاینه پزشکی، ۱۷۴ (۶۸٪) تحت معاینه مامایی و ۱۸۸ نفر (۷۳۵) تحت معاینه دندانپزشکی قرار گرفته‌اند.

* بین ویژگی‌های دموگرافیک دریافت‌کنندگان خدمات و میانگین رضایت از خدمات مراکز بهداشتی درمانی روستایی رابطه وجود ندارد.